

UCHWAŁA Nr...../2025
RADY MIEJSKIEJ w Jędrzejowie
z dnia2025 r.
w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jędrzejów
na lata 2025 – 2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907, 1940) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49)

uchwala się, co następuje:

§ 1

Przyjąć Program Wspierania Rodziny w Gminie Jędrzejów na lata 2025 – 2027 w brzmieniu stanowiącym jak w załączniku do niniejszej uchwały.

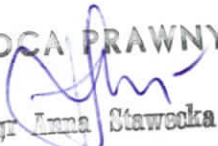
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Jędrzejowa.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1.01.2025r.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Jędrzejowie
Wacław Kędra

RADCA PRAWNY

mgr Anna Stawicka

UZASADNIENIE

Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.) ustawodawca nałożył na gminy obowiązki w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nad dziećmi, które pozbawione są prawidłowo funkcjonującej władzy rodzicielskiej.

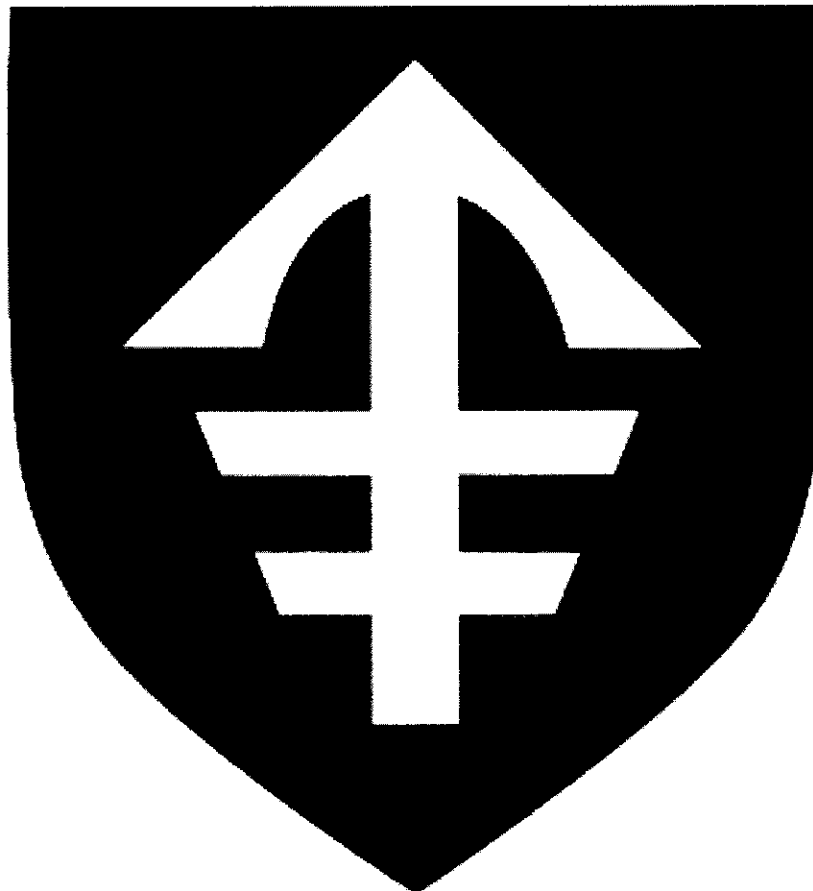
Zapis art. 176 pkt. 1 wymienionej ustawy stanowi, że do zadań własnych gminy należy opracowywanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Poprzedni program obowiązywał do końca 2024 roku. W związku z powyższym podjęcie uchwały jest w pełni uzasadnione.

DYREKTOR
Ośrodka Pomocy Społecznej

mgr Jolanta Pazera

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Miejskiej w Jędrzejowie
z dnia.....

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
GMINY JĘDRZEJÓW
NA LATA 2025 – 2027**

Jędrzejów 2025 r.

SPIS TREŚCI:

- I. Wprowadzenie**
- II. Podstawy prawne Programu**
- III. Wspieranie rodziny jako zadanie Gminy**
- IV. Dane demograficzne Gminy Jędrzejów**
- V. Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej na terenie Gminy Jędrzejów – charakterystyka wybranych obszarów**
- VI. Zasoby instytucjonalne**
- VII. Analiza SWOT**
- VIII. Adresaci programu**
- IX. Cele główne i szczegółowe**
- X. Finansowanie programu**
- XI. Realizatorzy programu**
- XII. Monitoring i ewaluacja programu**
- XIII. Oczekiwane rezultaty programu**
- XIV. Podsumowanie**

I. Wprowadzenie

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Jędrzejów na lata 2025 - 2027, zwany dalej Programem, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Jędrzejów w poprzednich latach.

Zgodnie z zapisem w preambule w/w ustawy: „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”, naczelną zasadą realizacji programu jest współpraca wszystkich instytucji i podmiotów działających w obszarze wspierania rodziny.

Głównym założeniem systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną w oparciu o zasadę współpracy i współdziałania służb publicznych, instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie. Ważną zasadą jest jawność działania organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny, jak też poszanowanie godności wszystkich osób. Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Dziecko i rodzina wymagają wsparcia, szczególnej troski, opieki i ochrony. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie swojej dorosłości kształtują społeczeństwo. Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokojenie potrzeb swoich członków, jej zadaniem jest zapewnienie warunków umożliwiających dziecku prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny. Ponadto, rodzina jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji oraz kształtowania się osobowości dziecka.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, których długotrwałe oddziaływanie czyni rodzinę dysfunkcyjną, nie potrafiącą sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci, mającą ograniczone zasoby własne i możliwości samodzielnego rozwiązania występujących problemów oraz nie potrafiącą przezwyciężyć pojawiających się w systemie rodzinnym sytuacji kryzysowych. Nierzadko problemy występujące w rodzinie dysfunkcyjnej są bardzo złożone, a ich wielość powoduje trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji rodziny. W celu zapewnienia odpowiedniego wsparcia rodzinie przeżywającej trudności konieczna jest interdyscyplinarna praca z rodziną.

Odpowiednio zaprojektowane instytucjonalne formy wsparcia powinny mieć charakter pomocniczy, tj. uwzględniać zasoby własne rodziny, odbywać się przy jej aktywnym udziale oraz za jej zgodą. Zamiast zastępować rodzinę w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych, należy ją wspierać i wspomagać. Takie oddziaływania pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i uzyskać kompetencje do prawidłowego wypełniania jej funkcji.

Podstawowym założeniem Programu Wspierania Rodziny na lata 2025 -2027 jest rozwijanie funkcjonującego w Gminie Jędrzejów systemu wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji rodziny, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

II. Podstawy prawne Programu

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego i lokalnego takimi jak:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2024 r. poz. 1829).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2024 poz. 1283 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151).
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 1939).
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576).
9. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323 z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993 z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.).
12. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1512).
13. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2023 r. poz. 2424).
14. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2024r., poz. 750 z późn. zm.).
15. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1335)
16. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 z późn. zm.).
17. Ustawa z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2024 r. poz. 338 z późn. zm.)
18. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jędrzejów na lata 2016 - 2026,
19. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Jędrzejów na lata 2024-2030

III. Wspieranie rodziny jako zadanie Gminy

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej definiuje wsparcie rodziny jako zespół planowych działań, których celem jest przywrócenie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zdolności do ich pełnienia, a system pieczy zastępczej jako zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Podmioty te realizują zadania z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. W celu ochrony autonomii rodziny przed nieuprawnioną i nadmierną ingerencją struktur państwa ustawodawca wskazał szereg zasad, jakimi powinny się kierować podmioty odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Stosując ustawę powinny mieć one na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego;
- kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Zakres zadań ustawowych z obszaru wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej określonych dla samorządu terytorialnego szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego posiada odmienny charakter, jest wobec siebie komplementarny i uwzględnia zasadę pomocniczości.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej precyzuje zadania spoczywające na poszczególnych jednostkach administracji publicznej.

Do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - kosztów związanych z udzielaniem pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ponoszonych przez rodziny wspierające;
 - współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
 - sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
 - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi. Gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez wojewodę.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina zapewnia wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Podstawowe formy wspierania rodziny na poziomie gminnym to praca z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka. Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania prowadzone przez instytucje i podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny, placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

Formy pracy z rodziną powinny być zróżnicowane, dopasowane do jej potrzeb i posiadanych zasobów oraz uwzględniające podmiotowość rodziny i jej członków.

Praca z rodziną prowadzona jest również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, w celu przywrócenia jej funkcjonalności opiekuńczo-wychowawczej, umożliwiającej powrót dziecka do rodziny.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i dokonaniu analizy sytuacji rodziny, jeśli zachodzi taka konieczność, zostaje przydzielona pomoc **asystenta rodziny**.

Do jego zadań należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodziny i pracownikiem socjalnym ośrodka pomocy społecznej, który zdiagnozował w rodzinie trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- udzielanie wsparcia dziecku przez towarzyszenie mu podczas posiedzenia albo rozprawy z jego udziałem
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej, nie rzadziej niż co pół roku, oceny sytuacji rodziny i przekazywanie jej podmiotowi go zatrudniającemu;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, zespołami interdyscyplinarnymi lub grupami diagnostyczno - pomocowymi do spraw przeciwdziałania przemocy, jak również z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami, specjalizującymi się w działaniach na rzecz rodziny.

Liczba rodzin, z którymi w tym samym czasie pracuje asystent rodziny, uzależniona jest od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki:

- 10% - wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 30% - wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 50% - na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr 1. Partycypacja gminy Jędrzejów w kosztach utrzymania dzieci w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022-2023.

	2022	2023
Placówki	288 703,94	412 555,00
Rodziny zastępcze	87782,88	123 393,00

Źródło: Sprawozdania z działalności PCPR w Jędrzejowie

IV. Dane demograficzne Gminy Jędrzejów

W 2023r. Gmina Jędrzejów liczyła 26 629 mieszkańców, z czego 51,8% stanowiły kobiety, a 48,2% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosił 43,2 lat i był porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Gmina Jędrzejów w 2023r. miała ujemny przyrost naturalny wynoszący -197. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,12 na 1000 mieszkańców gminy Jędrzejów. W 2022 roku urodziło się 192 dzieci, w tym 49,5% dziewczynek i 50,5% chłopców. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. W 2022 roku zarejestrowano 199 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 278 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Jędrzejów -79. 57,3% mieszkańców gminy Jędrzejów jest w wieku produkcyjnym, 17,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 25,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Tabela nr 2. Liczba ludności w gminie Jędrzejów w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba ludności ogółem	27269	27053	26629

Źródło: Raport o stanie Gminy Jędrzejów

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Jędrzejów w latach 2021-2023

Tabela nr 3. Statystyka ludności zameldowanej na terenie gminy Jędrzejów stan na dzień 31.12.2023r.

	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
Ogółem	2354	7771	2554

Źródło: Raport o stanie Gminy Jędrzejów

Tabela nr 4. Przyrost naturalny w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba urodzeń	154	192	146
Liczba zgonów	392	357	343
Przyrost naturalny	-238	-165	-197

Źródło: Raport o stanie Gminy Jędrzejów

W 2023 roku widać kolejny spadek w ilości urodzeń w gminie. Drastyczny spadek narodzin nastąpił w czasie pandemii koronawirusa. Jeszcze w 2019 roku urodziło się 428 dzieci, ale od tego czasu z roku na rok rodzi się ich coraz mniej. Szczególnie mało urodzeń było w szczycie pandemii - w 2021 roku urodziło się 154 dzieci. W 2022 roku liczba urodzeń nieco wzrosła do 192 dzieci. W 2023 roku znów widać tendencję spadkową w ilości narodzin. Niestety liczba zgonów nadal jest większa od ilości urodzeń na terenie gminy. Liczba mieszkańców gminy także z roku na rok spada. Gmina Jędrzejów ma od kilku lat ujemny przyrost naturalny.

V. Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej na terenie Gminy Jędrzejów – charakterystyka wybranych obszarów

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Jędrzejów realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej Miasta i Gminy w Jędrzejowie. Celem działania Ośrodka Pomocy Społecznej jest:

- umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości,
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb,
- umożliwienie im życia w warunkach godnych człowieka,
- zapobieganie powstaniu nowych problemów społecznych przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- wspieranie rodzin wychowujących dzieci poprzez finansowe wsparcie na pokrycie potrzeb związanych z ich wychowaniem.

Dla potrzeb opracowania Programu zebrano informacje zawierające dane z lat 2021-2023 nt. liczby mieszkańców, liczby rodzin objętych pomocą społeczną i innymi świadczeniami realizowanymi w OPS. Informacje te posłużyły do analizy danych o rodzinach objętych wsparciem oraz określenia celów pracy z rodziną. Tabela nr 5 przedstawia liczbę rodzin i osób w tych rodzinach, korzystających z pomocy społecznej w latach 2021–2023, z podziałem na przyczyny korzystania z pomocy społecznej.

Tabela nr 5. Rodziny/osoby korzystające z pomocy w latach 2021-2023 ze względu na przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Występująca w rodzinie losowość - powód przyznania pomocy	2021		2022		2023	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	351	659	383	744	355	700
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	17	17	21	21	14	14
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	79	329	82	378	80	338
W tym potrzeba ochrony wielodzietności	29	153	47	451	41	218
Bezrobocie	280	576	250	512	125	470
Niepełnosprawność	252	407	244	389	235	372
Długotrwała lub ciężka choroba	484	826	495	873	463	815
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego	195	487	208	526	203	522
W tym: rodziny niepełne	70	216	81	249	72	223
Rodziny wielodzietne	25	131	20	109	26	143
Przemoc domowa	121	275	72	216	77	231
Alkoholizm	90	127	91	167	86	139
Narkomania	2	5	3	6	3	6
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	27	32	13	15	14	14
Zdarzenie losowe	3	15	0	0	3	7
Sytuacja kryzysowa	29	87	8	14	4	9

Źródło: Dane własne OPSMiG w Jędrzejowie

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich lat najczęstszymi powodami przyznania świadczeń były: długotrwała choroba, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc domowa.

Jak pokazuje powyższe zestawienie, główną przyczyną przyznania decyzją świadczeń z pomocy społecznej była długotrwała choroba. Należy dodać, że liczba rodzin, w przypadku których przyczyna ta stanowiła główny powód przyznania pomocy spadła w roku 2023, w stosunku do roku 2022 o 32 rodziny, zaś liczba osób w tych rodzinach wzrosła o 58. Drugą, pod względem liczebności, grupę rodzin objętych pomocą w omawianych latach, stanowiły rodziny, w których występował problem ubóstwa - w roku 2023 liczba rodzin, w przypadku których przyczyna ta stanowiła powód przyznania pomocy wyniosła 355, co stanowi wzrost w stosunku do roku 2021 o 4 rodziny natomiast spadek w porównaniu z rokiem 2022 o 28 rodzin. Na trzecim miejscu, wśród przedstawionych w Tabeli nr 5 powodów przyznania decyzją pomocy, znajduje się problem bezrobocia – w tym przypadku ich liczba spadła w 2023 roku, w stosunku do roku 2021 o 155 rodzin oraz o 106 osób w odniesieniu do osób w rodzinach.

Różnorodność powodów przyznania pomocy społecznej jest duża, świadczy to o konieczności kontynuowania kompleksowych działań na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej Miasta i Gminy Jędrzejów oferuje różnorodne formy wsparcia dla rodzin z dziećmi, obejmujące zarówno pomoc finansową, jak i usługi mające na celu poprawę funkcjonowania rodziny.

Świadczenia finansowe i rzeczowe przyznawane w oparciu o ustawę o pomocy społecznej:

- **zasiłki celowe:** jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.
- **Program „Posiłek w szkole i w domu”:** Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych.
Świadczenia te realizowane są w formie:
 - posiłku,
 - świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności,
 - świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.
- **zasiłki okresowe**
Zasiłek okresowy przysługuje:
 - osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej.
 - rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.Świadczenie to przyznaje się w szczególności ze względu na: długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.
- **pomoc niefinansowa**
Świadczenia niefinansowe udzielane przez Ośrodek Pomocy Społecznej to:
 - schronienie,
 - ubranie,
 - posiłki,
 - praca socjalna,
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - interwencja kryzysowa,
 - składki na ubezpieczenie społeczne,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Świadczenia rodzinne i pielęgnacyjne:

- **Zasiłki rodzinne:** Mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.
- **Świadczenia pielęgnacyjne:** Przeznaczone dla osób opiekujących się dziećmi z niepełnosprawnościami.
- **Fundusz alimentacyjny:** Wsparcie finansowe dla dzieci, których rodzice nie wywiązują się z obowiązku alimentacyjnego.
- **Program "Za życiem":** Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, obejmujące m.in. jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem.

Usługi wsparcia rodziny:

- **Asystent rodziny:** Specjalista wspierający rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pomagający w rozwiązywaniu problemów i poprawie sytuacji życiowej.
- **Program przeciwdziałania przemocy:** Wsparcie dla rodzin dotkniętych przemocą, obejmujące poradnictwo socjalne, psychologiczne oraz grupy wsparcia.
- **Specjalistyczne usługi opiekuńcze:** Pomoc dla rodzin z dziećmi z zaburzeniami psychicznymi świadczone w miejscu zamieszkania.
- **Program „Opieka wytchnieniowa”:** wsparcie dla rodzin z dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności

Dodatkowe formy wsparcia:

- **Dodatki mieszkaniowe:** Pomoc dla rodzin o niskich dochodach w pokryciu kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania.
- **Dodatek osłonowy:** Ma na celu zniwelować koszty energii, gazu i żywności, dla mniej zamożnych gospodarstw domowych.
- **Bon energetyczny:** jest jednorazowym dofinansowaniem dla gospodarstw domowych do rachunków za energię elektryczną
- **Karta Dużej Rodziny:** System zniżek i ulg dla rodzin wielodzietnych, oferowany zarówno przez instytucje publiczne, jak i prywatne firmy.

Tabela nr 6 przedstawia liczbę rodzin i osób korzystających z dostępnych w Ośrodku Pomocy Społecznej form wsparcia w latach 2021–2023

Tabela nr 6. Formy wsparcia dla rodzin z dziećmi w Gminie Jędrzejów w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba osób korzystających z programu „Posiłek w szkole i w domu”	1031	895	927
Liczba rodzin pobierających zasiłek rodzinny	897	778	530
Liczba osób uprawnionych do wypłaty świadczenia z funduszu alimentacyjnego	165	155	154
Liczba rodzin którym wypłacono jednorazowe świadczenie z tyt. urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą	3	3	2
Liczba rodzin pobierających świadczenie pielęgnacyjne	136	176	206
Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	498	649	520
Liczba osób którym wypłacono świadczenie rodzicielskie	80	76	74
Liczba rodzin, którym wypłacono jednorazową zapomogę z tyt. urodzenia się dziecka tzw. "becikowe"	118	117	101

Źródło: Dane własne OPSMiG w Jędrzejowie

Jak można zauważyć, dane statystyczne wskazują na znaczny spadek w roku 2023, w odniesieniu do poprzednich lat, liczby rodzin pobierających zasiłek rodzinny, na co niewątpliwie wpływ miały różne czynniki. W szczególności była to poprawa sytuacji finansowej rodzin spowodowana wzrostem płac i świadczeń dla rodzin przy równoległym utrzymaniu się na jednym poziomie wysokości kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania świadczeń rodzinnych.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych stanowi, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zadanie obowiązkowe gminy. Zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej z wnioskiem o przydzielenie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku dyrektor Ośrodka przydziela rodzinie asystenta rodziny. W roku 2023 w Ośrodku Pomocy Społecznej Miasta i Gminy w Jędrzejowie zatrudnionych było 4 asystentów rodziny, którzy obejmowali wsparciem 40 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystenci rodziny realizują działania na rzecz wspierania rodziny w ramach zadaniowego czasu pracy, w miejscu zamieszkania rodziny lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę. Po dokonaniu diagnozy sytuacji w rodzinie, określenia zasobów, ograniczeń, oczekiwań oraz potrzeb rodziny, asystenci rodziny opracowują przy współudziale rodziny oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną. Okres wsparcia udzielanego przez asystenta rodziny może być różny. W rodzinach, w których role rodzicielskie wypełniają osoby z niepełnosprawnością intelektualną wsparcie asystenta może obejmować okres do osiągnięcia pełnoletności przez najmłodsze dziecko w rodzinie. Dane dotyczące rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny przedstawia tabela nr 7.

Tabela nr 7. Informacje o rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny

	2021	2022	2023
Liczba asystentów	4	4	4
Liczba rodzin objętych asystenturą	31	38	40
- w tym na wniosek Sądu	11	15	15
- liczba dzieci wychowywanych w tych rodzinach	84	101	102
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył współpracę	3	9	6
Liczba rodzin dla których udzielono porad w ramach Programu „Za życiem”	9	10	12
Przeciętny czas pracy asystenta z jedną rodziną w miesiącach	56	55	53
Liczba posiedzeń Zespołu ds. Asysty Rodzinnej	12	14	15

Źródło: Dane własne OPSMiG w Jędrzejowie

Jak pokazuje zestawienie w Tabeli nr 7 w latach 2021-2023 czas pracy asystenta z rodziną trwał powyżej 50 miesięcy. Długi czas pracy z rodziną wynika ze złożoności problemów występujących w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny oraz nierzadko bardzo niskich kompetencji społecznych rodziców. Należy dodać, że praca asystentów z rodzinami to wieloletnia praca, w niektórych przypadkach trwająca nawet do pełnoletności dzieci.

Zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy m.in. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, udzielanie wsparcia dzieciom czy podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy oraz działań wspierających przez asystenta rodziny. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi jedną z trzech przesłanek zakończenia pracy asystenta w rodzinie.

Tabela nr 8. Przyczyny zakończenia współpracy z rodziną

	2021	2022	2023
Liczba rodzin z którymi zakończono współpracę ogółem	3	9	6
w tym:			
z powodu osiągnięcia celów	2	4	3
ze względu na zmianę metod pracy	0	0	1
z uwagi na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	1	3	2
ze względu na brak efektów	0	2	0

Rodziny, których dzieci zostały umieszczone w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych objęte były działaniami pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny, mającymi na celu wsparcie rodziny oraz wzmocnienie jej kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, by umożliwić powrót dzieci do środowiska. Współpraca asystenta z rodzinami biologicznymi po umieszczeniu dzieci w placówce jest kluczowa dla zapewnienia dzieciom odpowiednich warunków rozwoju oraz wspierania ich przyszłego powrotu do rodziny, jeśli jest to możliwe i bezpieczne. Efekty tej współpracy mogą być różnorodne i zależą od wielu czynników. Jeśli umieszczenie dziecka w placówce jest czasowe, współpraca asystenta z rodziną ma na celu przygotowanie rodziców do ponownego przyjęcia dziecka pod ich opiekę. Asystent wspiera rodzinę, oferując poradnictwo, terapię, czy pomoc w rozwiązywaniu problemów, które mogły doprowadzić do umieszczenia dziecka w placówce (np. problemy alkoholowe, przemoc, trudności wychowawcze). Współpraca może także wpływać na długoterminowy stan relacji w rodzinie. Asystent może pracować z rodzicami nad odbudową więzi emocjonalnych, co może prowadzić do większej stabilności w rodzinie i lepszego środowiska wychowawczego po powrocie dziecka do domu. Rodziny przeżywają często trudne emocje związane z umieszczeniem dziecka w placówce. Wówczas asystent może oferować wsparcie psychiczne, pomagając rodzicom zrozumieć, dlaczego decyzja o umieszczeniu dziecka była konieczna oraz jak mogą pracować nad poprawą sytuacji. Współpraca asystenta z rodzinami biologicznymi po umieszczeniu dziecka w placówce jest kluczowa dla poprawy sytuacji zarówno dziecka, jak i jego rodziny. W zależności od jakości współpracy, jej efektem może być nie tylko poprawa relacji i sytuacji życiowej rodziny, ale także możliwość reintegracji dziecka w stabilnym, wspierającym środowisku domowym.

Nie zawsze jednak z uwagi na różne przyczyny jest to możliwe. Czasami rodzice, mimo starań, nie są w stanie zapewnić dziecku odpowiednich warunków do rozwoju (np. emocjonalnego, edukacyjnego, materialnego). Placówki opiekuńcze mogą oferować wyższy standard opieki, a powrót do domu w takich przypadkach może wiązać się z zagrożeniem dla dobra dziecka. Jeżeli rodzice borykają się z poważnymi problemami psychicznymi, które nie zostały odpowiednio leczone, ich zdolność do opieki nad dzieckiem może być poważnie ograniczona. W niektórych przypadkach rodzice nie podejmują odpowiednich działań, które miałyby na celu naprawę sytuacji (np. leczenie uzależnień, udział w terapii rodzinnej). Bez tych działań nie ma podstaw do tego, aby uznać, że dziecko będzie miało zapewnione bezpieczne i stabilne środowisko w rodzinie. W każdym przypadku kluczowa jest ocena sytuacji przez specjalistów, którzy kierują się dobrem dziecka.

Jednym z przejawów dysfunkcyjności systemu rodzinnego jest występowanie przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ze strony rodziców, doznane urazy, krzywdy fizyczne i psychiczne, w bardzo negatywny sposób wpływają na kształtowanie się osobowości człowieka. W życiu dorosłym dziecka krzywdzonego mogą wystąpić zaburzenia osobowości, depresje, próby samobójcze, większa skłonność do sięgania po alkohol czy środki psychoaktywne. Ponadto, osoby doświadczające przemocy w dzieciństwie, jako osoby dorosłe częściej wykazują skłonność do stosowania przemocy wobec swoich dzieci, powielając przemocowe zachowania rodziców.

Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W związku ze zmianą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej początkiem 2024r. Zespół Interdyscyplinarny opracował nowy program tj. „Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Jędrzejów na lata 2024-2030”. Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej i ochrona ofiar przemocy poprzez spójne działanie wszystkich służb oraz zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia aktów przemocy poprzez podniesienie świadomości społecznej. Obsługę administracyjno-biurową Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Jędrzejów prowadzi Ośrodek Pomocy Społecznej Miasta i Gminy w Jędrzejowie. W ramach programu osoby zagrożone przemocą domową mają możliwość skorzystania z poradnictwa specjalistycznego i rodzinnego. Przedstawiciele instytucji współpracujących korzystają ze szkoleń w celu podwyższenia swej wiedzy i umiejętności potrzebnych do udzielenia potrzebującym odpowiedniego wsparcia.

Skalę zjawiska przemocy domowej w Gminie Jędrzejów w latach 2022-2024 obrazuje Tabela nr 9.

Tabela nr 9. Liczba prowadzonych i zakończonych Niebieskich Kart w latach 2022-2024

	2022	2023	do końca XI 2024
Liczba wdrożonych Niebieskich Kart	56	108	103
Liczba zakończonych Niebieskich Kart	44	51	34

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Jędrzejowie

Osoby doświadczające zjawiska przemocy mogą skorzystać ze wsparcia specjalistycznego w formie poradnictwa prawnego, psychologicznego i rodzinnego.

Tabela nr 10. Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa w związku z wystąpieniem przemocy domowej w latach 2021-2023

Formy wsparcia	2021	2022	2023
Wsparcie psychologiczne	43	50	54
Poradnictwo rodzinne	30	30	30
Poradnictwo prawne	50	50	50

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Jędrzejowie

Atmosfera domowa ma największy wpływ na to, jak szczęśliwe, spokojne i odporne psychicznie jest dziecko, jak odnosi się ono do dorosłych, do swoich kolegów i innych dzieci, jak ocenia siebie i swoje zdolności, czy okazuje swoje uczucia, czy raczej jest zamknięte w sobie, jak reaguje na nowe sytuacje. Rodzice preferując właściwe postawy wobec dziecka, otaczają je troskliwą opieką, dostrzegają i zaspokajają jego potrzeby, co powoduje, że dziecko jest ufne wobec swoich rodziców, zwraca się do nich po rady i pomoc, jest zadowolone z rezultatów własnego wysiłku i pracy, zdolne do współdziałania z rówieśnikami oraz podejmowania zobowiązań. Ważne jest zatem, rozwijanie gminnego systemu wspierania rodziny, zapewniającego rodzinom przeżywającym trudności możliwość uzyskania specjalistycznej pomocy oraz podejmowanie działań prewencyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.

VI. Zasoby instytucjonalne

Program Wspierania Rodziny na lata 2025-2028 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. W Gminie Jędrzejów funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje, realizujące zadania na rzecz dziecka i rodziny. Stanowią one swoisty kapitał umożliwiający prowadzenie szerokiego, instytucjonalnego i interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin.

Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na rzecz dziecka i rodziny z terenu Gminy Jędrzejów przedstawia Tabela nr 11.

Tabela 11. Zasoby instytucjonalne Gminy Jędrzejów działające w obszarze wspierania rodziny mające siedziby na terenie gminy Jędrzejów

Lp.	Nazwa instytucji /organizacji/podmiotu	Adres
1.	Urząd Miejski w Jędrzejowie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Ul. 11 Listopada 33a
2.	Ośrodek Pomocy Społecznej Miasta i Gminy w Jędrzejowie Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej Sekcja Świadczeń Rodzinnych Zespół ds. Asysty Rodzinnej Mieszkania Treningowe Dzienny Dom Senior+	Ul. 11 Listopada 113b Ul. 11 Listopada 113b Ul. Reymonta 12 Ul. Reymonta 12 Ul. Dojazd 1c Ul. 11 listopada 81
3.	Środowiskowy Dom Samopomocy	Ul. 11 Listopada 113b
4.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Ul. Okrzei 49 a
5.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	Ul. Okrzei 49 a
6.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Ul. Reymonta 1
7.	Sąd Rejonowy w Jędrzejowie	Ul. 11 Listopada 74
8.	Prokuratura Rejonowa w Jędrzejowie	Al. J. Piłsudskiego 9
9.	Komenda Powiatowa Policji	Ul. 11 Listopada 78
10.	Centrum Kultury	Al. J. Piłsudskiego 3
11.	Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna	Ul. 11 Listopada 33d
12.	Powiatowy Urząd Pracy	Ul. Okrzei 49 b
13.	Ognisko Wychowawcze Caritas	Ul. Jana Pawła II 2
14.	Centrum Diagnostyki i Terapii Reha-Sens	Al. J. Piłsudskiego 7a
15.	Centrum pedagogiczno-terapeutyczne "Neuronek"	Ul.11 Listopada 114
16.	Poradnia Zdrowia Psychicznego	Ul. Małogoska 25
17.	Szkoła Podstawowa Nr 1	Ul. Przypkowskiego 5
18.	Szkoła Podstawowa Nr 2	Ul. Przypkowskiego 12
19.	Szkoła Podstawowa Nr 3	Ul. Reymonta 1
20.	Szkoła Podstawowa Nr 4	Ul. Przypkowskiego 43
21.	Szkoła Podstawowa Nr 5	Ul. Ogrodowa 10
22.	Świetlica socjoterapeutyczna Promyczek przy Sz.P. Nr 3	Ul. Reymonta 1

23.	Świetlica socjoterapeutyczna Pod Skrzydłami Anioła przy Sz.P. Nr 4	Ul. Przypkowskiego 43
24.	Szkoła Podstawowa w Jasionnie	Jasionna 8
25.	Szkoła Podstawowa w Podchojnach	Podchojny 106
26.	Szkoła Podstawowa w Łysakowie	Łysaków Drugi 45
27.	Szkoła Podstawowa w Mnichowie	Mnichów 72
28.	Szkoła Podstawowa w Potoku Wielkim	Potok Wielki 9
29.	Szkoła Podstawowa w Przysławiu	Przysław 55
30.	Szkoła Podstawowa w Rakowie	Raków 45
31.	Szkoła Podstawowa w Skroniowie	Skroniów 75
32.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Brusie	Brus 59
33.	Zespół Szkół nr 1 im. ks. S. Konarskiego	Ul. Przypkowskiego 49
34.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2	Ul. Okrzei 63
35.	I Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Reja	Ul. 11 Listopada 37
36.	Domowe Przedszkole Karolinka	Ul. Szansa 12
37.	Przedszkole Nr 1	Ul. Mieszka I 9
38.	Przedszkole Nr 2	Ul. 11 Listopada 113a
39.	Przedszkole Nr 3	Ul. Kościelna 16
40.	Niepubliczne przedszkole Zaczarowany Ogród Montessori Klub Dziecięcy Zaczarowany Ogród Montessori	Ul. Adolfa Dygasińskiego 126
41.	Niepubliczne Przedszkole Mini Collage	Ul. Dr J. Karczewskiego 10
42.	Niepubliczne Przedszkole Magical World	Ul. Batalionów Chłopskich 3
43.	Żłobek w Piaskach	Piaski 83
44.	Niepubliczny Żłobek Bajka	Ul. Krótka 4
45.	Fundacja Błękitny Promyk Nadziei	Ul. Reymonta 19a
46.	ZPOZ Punkt Informacyjno – Konsultacyjnego ds. uzależnień	Ul. 11 Listopada 26
47.	Poradnia Leczenia Uzależnień ISMED	Ul. Armii Krajowej 10
48.	Przychodnia Rejonowa Nr 1	Ul. 11 Listopada 26
49.	Przychodnia Rejonowa Nr 2	Ul. Chrobrego 4
50.	Jędrzejowskie Centrum Medyczne	Ul. Adolfa Dygasińskiego 126
51.	Stowarzyszenie Trzeźwościowe „RELAKS” w Jędrzejowie	Ul. Dojazd 1M
52.	Stowarzyszenie PRO BONO	Podchojny 118
53.	Samorządowe Centrum Usług Wspólnych	ul. 11 Listopada 33
54.	Kuratorski Ośrodek przy Sądzie Rejonowym w Jędrzejowie	ul. 11 Listopada 65

VII. ANALIZA SWOT

Opracowana diagnoza a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, której zadaniem jest określenie mocnych i słabych stron wsparcia rodziny, a także przyjrzenie się szansom i zagrożeniom systemu wspierania rodziny w Gminie Jędrzejów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Funkcjonowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jędrzejów. • Funkcjonowanie Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2019-2021. • Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny. • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny. • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego m.in. przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych. • Baza instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: policja, sąd, OPS, PCPR, organizacje pozarządowe, służba zdrowia). • Profesjonalna praca służb pomocy społecznej. • Kluby sportowe, boiska sportowe i Orliki, basen miejski, kompleks rekreacyjny z kąpieliskiem. • Funkcjonowanie placówek służby zdrowia na terenie miasta i gminy • Zajęcia pozalekcyjne oferowane przez szkoły. • Funkcjonowanie na terenie miasta świetlic dla dzieci i młodzieży. • Funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie gminy. • Funkcjonowanie punktu informacyjno – konsultacyjnego ds. uzależnień i poradni odwykowych. • Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci w CK • Aktywność organizacji pozarządowych na rzecz wsparcia dziecka i rodziny	• Wysokie koszty utrzymania rodzin • Ograniczona liczba miejsc w przedszkolach i żłobkach. • Wzrost liczby zadań zleconych samorządom gminnym. • Niewystarczające środki finansowe z budżetu państwa na realizację wszystkich zleconych zadań. • Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych • Bierna postawa rodziców • Niska świadomość rodziców w kwestiach edukacyjnych i wychowawczych • Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych • Brak współdziałania rodziców w zakresie edukacji dzieci • Brak ośrodków wsparcia o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny). • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego, w związku z wydłużonym oczekiwaniem na wolny termin wizyty. • Sezonowe zajęcia edukacyjne dla rodziców w zakresie wychowywania dzieci • Niechęć klientów do zmiany swoich postaw i zachowań, niechęć do nawiązywania współpracy z instytucjami niosącymi pomoc rodzinie. • Brak rodzin wspierających, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. • Brak możliwości skorzystania z pomocy lekarza psychiatry dla dzieci i młodzieży na NFZ na terenie Gminy

SZANSE	ZAGROZENIA
• Polityka państwa przyjazna rodzinom (m.in. 800 +). • Stabilizacja sytuacji materialnej rodzin dzięki wsparciu w finansowym, rzeczowym • Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych. • Współpraca rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych. • Podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny. • Edukacja rodziców • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. • Kompleksowe wsparcie rodzin dzięki współpracy różnych instytucji. • Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. • Realizowanie programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia. • organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy	• Zanik więzi, tradycji rodzinnych, konsumpcyjny tryb życia. • Wzrost kosztów utrzymania rodzin. • Rozszerzenie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, uzależnienia) • Zaniechanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „diedziczenia biedy”. • Ograniczone środki finansowe przeznaczone na edukację. • Małe zainteresowanie mieszkańców Gminy poprawą swojej sytuacji życiowej (niechęć do korzystania z dostępnych form pomocy rodzinie).

Powyższa analiza SWOT została skonstruowana w oparciu o stan wiedzy i doświadczenie pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej Miasta i Gminy w Jędrzejowie oraz osób zajmujących się pomocą rodzinom. Ciągły monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów i tematyki związanej z szeroko rozumianą polityką prorodzinną i społeczną pozwoliło na wyodrębnienie przedstawionych w analizie słabych i mocnych stron, jak również szans i zagrożeń. Z analizy SWOT wynika, że posiadane zasoby powinny stanowić solidną podstawę do skutecznych działań w przyszłości i wyznaczają kierunki działań na kolejne lata.

VIII. ADRESACI PROGRAMU

Program Wsparcia Rodziny w Gminie Jędrzejów na lata 2025-2027 skierowany jest do rodzin zamieszkujących na terenie gminy Jędrzejów. Do realizacji celów programu przyjęto definicję rodziny, która została wskazana w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej określającym rodzinę, jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Zauważyć należy, iż rozumienie to nie wymaga występowania instytucjonalnej formy małżeństwa czy więzi pokrewieństwa, zatem rodziną nazwane zostaną wszystkie osoby wykazujące znamiona pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym. Adresatami programu są przede wszystkim rodziny wychowujące dzieci, w tym w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny w trudnej sytuacji materialno-bytowej, zagrożone ubóstwem, dotknięte przemocą domową, jak również rodziny, w których rodzicom została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Jego realizacja polegać będzie na zasadach współdziałania w koalicji z partnerami środowiska lokalnego, to jest instytucjami państwowymi, samorządowymi, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które specjalizują się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Dzięki wspólnie podejmowanym działaniom dopracowane zostaną odpowiednie warunki i możliwości do wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie.

IX.CELE PROGRAMU

Program Wsparcia Rodziny w Gminie Jędrzejów na lata 2025-2027 wyznacza zadania do realizacji, które przyczynią się do zmniejszenia skali problemów społecznych w Gminie w obszarze wspierania rodziny. Niniejszy program ukierunkowany jest na zapewnienie kompleksowej opieki i wsparcia dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami. Oczekiwanym efektem realizacji Programu ma być szeroko rozumiana poprawa sytuacji dziecka i rodziny.

Priorytetem w prowadzeniu wsparcia dla rodzin jest utrzymanie w miarę możliwości systemu rodzinnego w całości, przy kierowaniu się nadrzędną zasadą dobra dziecka. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno następować po wyczerpaniu wszelkich form pomocy jego rodzicom. W związku z tym działania powinny zmierzać do poprawy sytuacji w rodzinie, tak aby było możliwe pozostanie dziecka w rodzinie naturalnej.

Celem głównym Programu jest:

„Wsparanie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”.

Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno - bytowych rodzin.
2. Wsparanie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
3. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny
4. Wzmacnianie systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

Działania w ramach realizacji poszczególnych celów zostały opisane poniżej.

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno - bytowych rodzin			
Działania	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki realizacji zadań	Termin realizacji
Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom przeżywającym trudności (świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, stypendia itp)	OPS	- liczba rodzin objętych pomocą społeczną - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, stypendium itp.	2025-2027
Udzielenie wsparcia w formie stypendium szkolnego	UM Samorządowe Centrum Usług Wspólnych Szkoły	- liczba dzieci, którym wypłacono stypendia	
Objęcie dzieci i młodzieży programem dożywiania	OPS	- liczba dzieci objętych dożywianiem w formie posiłków, zasiłków celowych na żywność	
Zapewnienie rodzinom warunków lokalowych	UM	- liczba rodzin, które otrzymały lokal z zasobów gminy	
Zapewnienia wsparcia w postaci produktów żywnościowych	OPS, Caritas, parafie, szkoły, organizacje pozarządowe	-liczba wydanych skierowań - liczba rodzin, które otrzymały pomoc żywnościową	
2. Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze			
Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze w tym: rodzinom wychowującym ciężko lub nieuleczalnie chore dziecko w ramach ustawy „Za życiem”	asystenci rodzin, pracownicy socjalni	- liczba asystentów rodziny - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach objętych asystenturą - liczba dzieci z niepełnosprawnością	2025-2027
Praca z rodziną w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej	asystenci rodzin, pracownicy socjalni, kuratorzy, PCPR	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - liczba dzieci, które powróciły do rodziny - liczba planów pracy skoordynowanych z planem pomocy dziecku w pieczy zastępczej	

Objęcie rodzin specjalistycznym poradnictwem (psychologicznym, rodzinnym, prawnym)	OPS, Poradnia Psychologiczno-pedagogiczna, PCPR, świetlice	- liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem - rodzaj wsparcia	
Praca socjalna prowadzona z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze	pracownicy socjalni	- liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną	
Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów z uzależnieniem oraz przemocą domową	ZI/GDP GKRPA	- liczba wszczętych NK - liczba rodzin objętych pomocą - liczba dzieci w rodzinach	
Monitorowanie sytuacji rodzin i dzieci zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	OPS, Oświata, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ognisko Wychowawcze	- liczba monitorowanych rodzin	
Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających stosownie do zdiagnozowanych potrzeb	OPS UM	-liczba rodzin wspierających, -liczba rodzin korzystających z w/w wsparcia	
Tworzenie stosownie do zdiagnozowanych potrzeb grup wsparcia oraz grup samopomocowych w celu wzmocnienia w wypełnianiu ról społecznych.	OPS, organizacje pozarządowe	- liczba grup wsparcia lub grup samopomocowych - liczba zorganizowanych spotkań	
Monitorowanie sytuacji rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny	OPS	Liczba rodzin, w których realizowano monitoring po zakończeniu współpracy z asystentem rodzin	
3. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny			
Podejmowanie i promowanie działań umożliwiających podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców w tym: edukacyjne, profilaktyczne	OPS Oświata	- liczba szkoleń, warsztatów, spotkań- liczba uczestników	2025-2027
Organizacja dla dzieci i młodzieży czasu wolnego (zajęcia profilaktyczne, spotkania itp.)	Centrum Kultury, placówki oświatowe, świetlice i inne	- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach - liczba zajęć/spotkań	

Monitorowanie sytuacji w rodzinach wymagających pomocy oraz w rodzinach po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny	Asystent rodziny Pracownicy socjalni	- liczba rodzin objętych monitoringiem - liczba rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem	
Podjęmowanie działań prewencyjnych i interwencyjnych mających na celu rozwiązywanie sytuacji konfliktowych	Sąd, kuratorzy, Policja, Oświata, OPS	liczba działań interwencyjnych podjętych przez służby pomocowe	
Profilaktyka zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży	OPS, placówki oświatowe, Policja, świetlice, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	- liczba konferencji, warsztatów, szkoleń - liczba uczestników konferencji, warsztatów, szkoleń	
Podnoszenie poziomu wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępcze	OPS Oświata ZI GKRPA Policja kuratorzy	- liczba osób biorących udział w podnoszeniu kompetencji zawodowych z zakresu wspierania rodziny	
4. Wzmacnianie systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej			
Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	UM	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - kwota poniesionych wydatków	2025-2027
Upowszechnianie wiedzy o dostępnych formach wsparcia rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	OPS, Oświata, ZI, GKRPA, PCPR	-liczba podmiotów świadczących na terenie gminy wsparcia i pomocy na rzecz rodziny	
Współpraca z sądami i instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej	asystenci rodzin, pracownicy socjalni, Sąd Rejonowy w Jędrzejowie, kuratorzy	- liczba spotkań ds. okresowej oceny sytuacji dziecka - liczba spraw sądowych, w których wziął udział asystent, pracownik socjalny	
Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem	OPS, Oświata, ZI, GKRPA, kuratorzy	liczba warsztatów, spotkań - liczba uczestników zajęć	
Tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego (w razie potrzeb)	OPS, Oświata, UM	- liczba placówek wsparcia dziennego, - liczba dzieci uczęszczających do placówek	
Finansowanie funkcjonowania rodzin wspierających (w razie potrzeb)	OPS	- kwota dofinansowania	

X.FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2025-2027 w Gminie Jędrzejów są:

- 1) środki własne z budżetu gminy;
- 2) środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w programie;
- 3) środki pozabudżetowe pozyskane na zadania związane z realizacją Programu: dotacje celowe z budżetu państwa, dotacje na realizację rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz inne środki zewnętrzne, np. środki unijne.

XI.REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jędrzejów na lata 2025 - 2027 są instytucje i podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny, w szczególności rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty realizujące działania na rzecz wspierania rodziny. Przy realizacji Programu niezbędna jest współpraca wszystkich instytucji i podmiotów.

XII.MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Przedmiotem ewaluacji Programu będzie ocena skuteczności realizowanych zadań dokonana w oparciu o analizę wartości osiągniętych wskaźników ich realizacji. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, zaplanowanie dalszych działań (w przypadku pojawienia się nowych potrzeb) oraz ewentualnego doskonalenie działań dotychczas realizowanych. Realizatorzy zadań, wskazani w niniejszym Programie, zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Ośrodkowi Pomocy Społecznej Miasta i Gminy w Jędrzejowie, jako instytucji koordynującej realizację Programu i odpowiedzialnej za przygotowanie rocznych sprawozdań z jego realizacji. Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

XIII.OCZEKIWANE REZULTATY

Spodziewanymi rezultatami realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jędrzejów w latach 2025 – 2027 są:

- 1.Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich;
- 2.Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodzin z problemem przemocy domowej oraz rodzin z problemem uzależnienia;
- 3.Współpraca i zaangażowanie rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej;
- 4.Wzrost świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych
- 5.Rozwijanie współpracy instytucji, podmiotów i organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

XIV. PODSUMOWANIE

Przedstawione w Programie działania mają zapewnić systemowe wsparcie rodzinom, które doświadczają trudności opiekuńczo-wychowawczych, a w konsekwencji pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy instytucji i podmiotów powołanych do wspierania rodziny, przy współpracy i aktywnym współdziałaniu rodzin, gdyż osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze jest zależne od członków rodzin, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężenia trudności, z którymi się borykają.

Powyższe działania zwiększą szanse rodzin, aby prawidłowo funkcjonowały w środowisku oraz wykorzystywały własną aktywność i wewnętrzny potencjał w celu zdobycia nowych umiejętności. Odpowiednie podejście stworzy możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniesie jakość życia mieszkańców Gminy Jędrzejów.